

Міністерство освіти і науки України

Національна металургійна академія України

Кафедра інженерної педагогіки

Затверджую:

Перший проректор

професор В. П. Іващенко

“ ___ ” _____ р.

Програма навчальної дисципліни

Психологія особистості

(бакалаврський рівень)

Напрямок:

Розподіл навчальних годин (денна форма навчання)

	Усього	в т.ч. по семестрах							
		3	4						
Усього годин за навчальним планом	120	60	60						
у тому числі:	32	16	16						
Аудиторні заняття									
з них:	16	8	8						
- лекції									
- лабораторні заняття									
- практичні заняття	16	8	8						
- семінарські заняття									
Самостійна робота	88	44	44						
у тому числі :	16	8	8						
- підготовка до аудиторних занять									
- підготовка до складання модульних контрольних робіт	12	6	6						
- виконання курсових проектів (робіт)									
- виконання індивідуальних завдань									
- опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	60	30	30						
Підсумковий контроль (екзамен, залік)		Д/з	Екз.						

Характеристика дисципліни

Дисципліна "Психологія особистості" належить до вибірових дисциплін циклу професійної підготовки. В курсі "Психологія особистості" розглядаються питання природи особистості, причин її поведінки, типологічних та індивідуальних психологічних особливостей; висвітлюються проблеми становлення характеру, розвитку здібностей, формування мотиваційної та емоційної сфер, збереження психічного й психологічного здоров'я.

Мета вивчення дисципліни – сформувати у майбутніх фахівців здатність здійснювати психологічний аналіз особистості й самоаналіз власного внутрішнього світу, що сприятиме досягненню ними особистісної й професійної зрілості, реалізації свого потенціалу, дасть можливість правильно орієнтуватися у сутності міжособистісних стосунків та організовувати ефективну взаємодію з партнерами у їх майбутній професійній діяльності та у приватному житті.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен **знати:**

- основні категорії психології особистості;
- вітчизняні та зарубіжні концепції, теорії, ідеї психології особистості;
- функції й характеристики свідомості й самосвідомості людини;
- складові структури особистості й основні форми її спрямованості;
- індивідуально-психологічні властивості людей, що відрізняють їх один від одного;
- сутність психологічного самозахисту особистості;
- критерії психічного, психологічного й соціального здоров'я особистості;
- причини й особливості відхилень у психічному розвитку особистості;
- загальні закономірності, чинники, умови й рушійні сили розвитку людини як індивіда й особистості.

Студент має **уміти:**

- усвідомлювати свої життєві цілі, ціннісні орієнтації, глибинні мотиви поведінки;
- на основі розуміння власних індивідуально-психологічних властивостей знаходити способи реалізації свого творчого потенціалу й шляхи вирішення найважливіших життєвих завдань та проблем;
- ефективно переборювати кризові стани особистості;
- знаходити шляхи гармонізації власного особистісного розвитку;
- вибудовувати власну програму попередження відхилень у психічному розвитку та збереження здоров'я на його різних рівнях: психічному, психологічному й соціальному.

Критерії успішності – отримання позитивної оцінки при складанні контрольних робіт.

Засоби діагностики успішності навчання – комплект завдань для контрольних робіт.

Зв'язок з іншими дисциплінами: при вивченні дисципліни використовуються знання з "Філософії".

Структура дисципліни

Модуль	Тема лекції (заняття)	Обсяг, год.	Шифр змістового модуля	Вид підсумкового контролю
1	Модуль 1. Підходи до вивчення особистості в психології			
	<u>Лекції</u>	4		Контрольна робота
	Вступ до психології особистості.	2		
	Сучасні теорії особистості.	2		
	<u>Семінари</u>	4		
	Самосвідомість особистості.	2		
	Психологічний самозахист особистості.	2		
	<u>Самостійна робота</u>	22		
	Підготовка до аудиторних занять	4		
	<i>Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях</i>			
	1. Психоаналітичні теорії особистості (К.-Г. Юнг, А. Адлер)	6		
2. Теорії особистості "Его-психології" (Е. Еріксон, К. Хорні, Е. Фромм)	9			
Підготовка до складання модульних контрольних робіт	3			
Усього:	30			

Модуль	Тема лекції (заняття)	Обсяг, год.	Шифр змістового модуля	Вид підсумкового контролю
1	Модуль 2. Психологічна характеристика особистості			
	<u>Лекції</u>	4		Контрольна робота
	Поняття про спрямованість особистості та мотивацію діяльності.	2		
	Мотиваційні утворення особистості та їх характеристика.	2		
	<u>Семінари</u>	4		
	Дослідження спрямованості особистості.	2		
	Типи людей та локус контролю.	2		
	<u>Самостійна робота</u>	22		
	Підготовка до аудиторних занять	4		
	<i>Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях</i>			
	1. Гуманістичний напрям в теорії особистості (К. Роджерс, Г. Олпорт, А. Маслоу).	6		
2. Розвиток і формування особистості.	9			
Підготовка до складання модульних контрольних робіт	3			

	Усього:	30		
--	---------	-----------	--	--

Модуль	Тема лекції (заняття)	Обсяг, год.	Шифр змістового модуля	Вид підсумкового контролю
2	Модуль 3. Індивідуально-психологічні властивості людини			
	<u>Лекції</u>	4		Контрольна робота
	Психологічна характеристика темпераменту.	2		
	Природа й сутність характеру.	2		
	<u>Семінари</u>	4		
	Дослідження темпераменту.	2		
	Загальна характеристика здібностей людини.	2		
	<u>Самостійна робота</u>	22		
	Підготовка до аудиторних занять	4		
	<i>Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях</i>			
	1. Огляд учень про темперамент.	6		
	2. Типології характеру.	9		
Підготовка до складання модульних контрольних робіт	3			
Усього:	30			

Модуль	Тема лекції (заняття)	Обсяг, год.	Шифр змістового модуля	Вид підсумкового контролю
3	Модуль 4. Уявлення про здорову особистість у психології			
	<u>Лекції</u>	4		Контрольна робота
	Поняття психічної норми та ненормативний психічний розвиток особистості.	4		
	<u>Семінари</u>	4		
	Кризові стани особистості.	2		
	Психічне й психологічне здоров'я студентів.	2		
	<u>Самостійна робота</u>	22		
	Підготовка до аудиторних занять	4		
	<i>Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях</i>			
	1. Стрес та стресостійкість особистості.	6		
	2. Психологічні основи профілактики залежностей.	9		
	Підготовка до складання модульних контрольних робіт	3		
Усього:	30			

Зміст дисципліни

Лекційний курс – 16 годин

№№ тем	Назва розділу/теми та її зміст	Тривалість (годин)
	<u>Модуль 1. Підходи до вивчення особистості в психології</u>	8
1	Вступ до психології особистості. Психологія особистості як галузь психологічного знання. Предмет дослідження психології особистості. Історія дослідження особистості та її основні періоди: філософсько-літературний, клінічний, експериментальний. Визначення й зміст поняття "особистість". Співвідношення понять "людина", "індивід", "особистість", "індивідуальність". Психологічна структура особистості.	2
2	Сучасні теорії особистості Класифікація теорій особистості та їх загальна характеристика. Психодинамічні теорії особистості. Модель психічної структури особистості за З. Фройдом. Проблеми несвідомої мотивації, впливу дитячих травм на поведінку дорослого, протиріч і конфліктів в психічній організації суб'єкта. Психодинамічна терапія, її методи й техніка. Стадії психосексуального розвитку за З. Фройдом.	2
	<u>Модуль 2. Психологічна характеристика особистості</u>	4
3	Поняття про спрямованість особистості та мотивацію діяльності Визначення поняття "спрямованість". Основні форми спрямованості особистості: інтереси, переконання, психологічні настановлення, ідеали, світогляд, потяги, життєві цілі. Класифікація інтересів. Зміст понять "мотив", "мотивація", "потреби". Психологічні теорії мотивації поведінки (біхевіористська, фрейдистська, гуманістичної психології). Класифікація потреб. Теорія ієрархії потреб А. Маслоу. Емоційна спрямованість особистості.	2
4	Мотиваційні утворення особистості та їх характеристика Мотивація досягнення успіху та мотивація уникнення невдач. Психологічні портрети особистостей з високою мотивацією досягнень та мотивацією уникнення невдач. Мотиваційні утворення, які визначають стосунки з іншими людьми. Особливості проявів мотивів афіліації та прихильності. Мотивація просоціальної поведінки (альтруїзму). Альтуїстична особистість. Агресія й мотив агресивності.	2
	<u>Модуль 3. Індивідуально-психологічні властивості людини</u>	4
5	Психологічна характеристика темпераменту Загальне поняття про темперамент, його структуру, типи й властивості. Історичний огляд учень про темперамент (вчення Гіпократа, Галена, І. Канта, П. Ф. Лесгафта). Основні системи пояснень темпераменту: гуморальна, конституційна (морфологічна), нейрофізіологічна. Фізіологічні основи темпераменту (вчення І. П. Павлова). Розвиток теорії темпераменту Б. М. Тепловим, В. Д. Небиліциним. Співвідношення темпераменту та ефективності діяльності людини.	2
6	Природа й сутність характеру Зміст поняття "характер" та підходи для його аналізу. Властивості характеру. Природні та соціальні передумови характеру. Співвідношення характеру й темпераменту. Особливості формування характеру. Акцентуація рис характеру та класифікації типів акцентуацій К. Леонгарда, А. Є. Личко.	2

№№ тем	Назва розділу/теми та її зміст	Тривалість (годин)
7-8	<u>Модуль 4. Уявлення про здорову особистість у психології</u>	4
	Поняття психічної норми та ненормативний психічний розвиток особистості Поняття "норми" у філософському та науковому знанні. Концепція здорової особистості в психології. Визначення поняття "здоров'я" за ВООЗ. Поняття психічного, психологічного й соціального здоров'я особистості та їх критерії. Соціальні та особистісні чинники психологічного здоров'я. Пошук і реалізація смислу життя й духовна наповненість буття людини. Гармонія внутрішнього світу особистості та її міжособистісних стосунків. Причини аномального розвитку особистості. Поняття психопатії. Критерії психопатій Ганнушкіна-Кербікова. Класифікація психопатій за П. Б. Ганнушкіним. Невротичний розвиток особистості. Природа неврозів та види невротичних розладів.	4

Семінарські заняття – 16 годин.

№№ тем	Назва семінарського заняття	Тривалість (годин)
1	<u>Модуль 1. Підходи до вивчення особистості в психології</u>	4
	1 Самосвідомість особистості Зміст поняття "самосвідомість". Генезис самосвідомості. Розвиток самосвідомості в онтогенезі, його етапи. Рівні, структура, основні утворення самосвідомості, її головні функції. "Я-концепція" як продукт самосвідомості. Ієрархічна структура "Я-концепції". Зміст понять "самовідношення", "самооцінка", "самоповага", "рівень домагань". Психодіагностика самосвідомості.	2
2	2 Психологічний самозахист особистості Становлення вчення про психологічний захист. Концепція психологічного захисту в психоаналізі. Теорія захисних механізмів. Класифікації захисних механізмів та їх феноменологія. Особливості формування психологічного захисту. Стратегії подолання критичних ситуацій (копінг-механізми). Відмінності між психологічним захистом та копінг-механізмами. Значення психологічного захисту в процесах індивідуального розвитку й соціально-психологічної адаптації особистості. Дослідження провідних механізмів психологічного захисту.	
3	<u>Модуль 2. Психологічна характеристика особистості</u>	4
	3 Дослідження спрямованості особистості Дослідження спрямованості особистості: обистісної (на досягнення особистих цілей), ділової (на завдання) й колективістської (на взаємодію) (за методикою В. Смекала й М. Кучера). Дослідження мотивації досягнення успіху та мотивації уникнення невдач (за методиками Ю. М. Орлова, Т. Елерса).	2
4	4 Типи людей та локус контролю Дослідження Дж. Роттера щодо особистісної перемінної "локусу контролю" – центрального конструкта теорії соціального научіння. Зміст поняття "локус контролю". Два типи людей – "інтерналі" й "екстернали" та відповідні їм два локуси контролю. Психологічні характеристики інтерналів й екстерналів. Психодіагностика рівня суб'єктивного контролю за методикою Дж. Роттера (адаптована Бажиним Є.Ф., Голинкіною С.А., Еткіндом А.М.)	2

№№ тем	Назва семінарського заняття	Тривалість (годин)
	<u>Модуль 3. Індивідуально-психологічні властивості людини</u>	4
5	Дослідження темпераменту Підхід до вивчення темпераменту Г. Айзенка (двохфакторна модель). Діагностика екстраверсії-інтроверсії та нейротизму за методикою ЕРІ (тест Г. Айзенка). Діагностика основних характеристик нервової системи за методикою Я. Стреляу (PTS – Pavlovian Temperament Survey).	2
6	Загальна характеристика здібностей людини Поняття здібностей. Історія дослідження проблеми здібностей. Походження здібностей. Здібності та задатки. Види здібностей. Рівні розвитку здібностей: талант, обдарованість, геніальність. Творчі здібності, їх критерії та умови розвитку. Тренування творчих мислення та уяви.	2
	<u>Модуль 4. Уявлення про здорову особистість у психології</u>	4
7	Кризові стани особистості Розуміння криз особистості в психології. Типи криз особистості. Кризи нормативні та аномальні. Життєвий цикл та вікові кризи. Професійні кризи й чинники, що їх породжують. Причини криз та їх зв'язок із соціальними умовами буття людини. Ступені кризи за їх силою впливу на психіку. Симптоми кризового стану та особливості переживання криз. Ставлення до кризи та стратегії подолання криз і життєвих труднощів. Дослідження індивідуальних стратегій подолання складних життєвих ситуацій за опитувальником способів подолання (адаптованою методикою WCQ).	2
8	Психічне й психологічне здоров'я студентів Чинники, що впливають на здоров'я студентів. Ризики для психічного й психологічного здоров'я тих, хто навчається. Труднощі адаптації студентів у закладі вищої освіти як стрес-фактор. Умови створення психологічної безпеки освітнього середовища та оптимізації процесу адаптації студентів. Оцінка стану здоров'я та шляхи його зміцнення. Розвиток умінь керувати емоціями та оволодіння способами психічної саморегуляції.	2

Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях – 45 годин.

№№ теми	Назва теми	Тривалість (годин)
1.	<u>Модуль 1. Підходи до вивчення особистості в психології</u> Психоаналітичні теорії особистості (К.-Г. Юнг, А. Адлер) Структура особистості за Юнгом. Зміст понять "Его", "комплекси", "колективне несвідоме", "архетипи". Приклади архетипів, їх визначення й символи. Рівні колективного несвідомого. Вплив теорії особистості К.-Г. Юнга на розвиток наукової психології. Основні положення вчення А. Адлера. Прагнення до переваги як детермінанта розвитку особистості. Умови виникнення у особистості "комплексу неповноцінності" та форми компенсації почуття неповноцінності. Стиль життя та пов'язані з ним особистісні типи. Положення про природу неврозів, причини їх виникнення та способи лікування [5, С. 152-155], [8, С. 232-238, 345-350], [11, С. 494-496], [20, С. 98-111, 372-377], [32, С. 161-211].	6
2.	Теорії особистості "Его-психології" (Е. Еріксон, К. Хорні, Е. Фромм) Психосоціальна концепція розвитку особистості Е. Еріксона. Головні поняття концепції: "его-ідентичність", "групова	9

№№ теми	Назва теми	Тривалість (годин)
	<p>ідентичність", "криза ідентичності". Система стадій розвитку. Умови успішного розв'язання психологічних криз.</p> <p>Поняття "базальної тривожності" у психології К. Хорні. Причини невротичного конфлікту та стратегії захисної поведінки на шляху його розв'язання. Типи невротичної й здорової особистості.</p> <p>Гуманістичний психоаналіз Е. Фромма. Соціальні детермінанти особистості. Екзистенціальні потреби особистості. Протиріччя людського існування у світі. Проблема людської свободи та її види [5, С. 155-161, 915-918], [8, С. 238-241], [11, с. 482-484; 496-497], [20, с.334-341], [32, С. 214-267].</p>	
<p>3</p> <p>4</p>	<p><u>Модуль 2. Психологічна характеристика особистості</u></p> <p>Гуманістичний напрям в теорії особистості (К. Роджерс, Г. Олпорт, А. Маслоу).</p> <p>Історичний контекст розвитку гуманістичної психології та її основоположні принципи.</p> <p>Феноменологічна теорія особистості К. Роджерса. Тенденція до актуалізації – керівний мотив поведінки. Загальні особистісні характеристики людей, що "повноцінно функціонують".</p> <p>Диспозиційна теорія особистості Г. Олпорта. Риси, властиві зрілої, здорової та невротичної особистості.</p> <p>Аналіз вищих сутнісних проявів людини в концепції А. Маслоу. Психологічні характеристики самоактуалізованих особистостей [5, С. 170-176], [8, С. 240-252, 276-282, 302-303], [20, С. 86-97], [22, С. 72-82], [32, С. 271-303, 479-571].</p> <p>Розвиток і формування особистості</p> <p>Зміст понять "розвиток", "формування", "дозрівання", "становлення", "соціалізація". Чинники, умови та рушійні сили розвитку людини як індивіда та особистості. Закономірності психічного розвитку в онтогенезі. Періодизація розвитку людини.</p> <p>Загальна характеристика концепцій розвитку особистості: біогенетичний, соціогенетичний та персоногенетичний підходи. Проблема співвідношення факторів "спадковості" та "середовища" у розвитку особистості. Спосіб життя й сумісна діяльність як передумови розвитку особистості [7, с. 16-34], [24, С. 11-25, 31-32], [27, с. 164-204, 270-281], [21, с. 119-125], [22, С. 29-57].</p>	<p>6</p> <p>9</p>
<p>5</p> <p>6</p>	<p><u>Модуль 3. Індивідуально-психологічні властивості людини</u></p> <p>Огляд учень про темперамент</p> <p>Конституційна типологія особистості (Е. Кречмер, В. Шелдон). Поняття "конституція". Концепція взаємозв'язку темпераменту, визначальних рис особистості з морфологічними ознаками. Основні конституційні типи та відповідні їм типи особистості за теоріями Е. Кречмера та У. Шелдона. Сучасна оцінка наукової значущості теорій Кречмера й Шелдона.</p> <p>Підходи до дослідження темпераменту В. С. Мерліна, В. Д. Русалова, Я. Стреляу [7, С. 47-51], [8, С. 100-109], [10, С. 556-560], [14, С. 7-12, 17-22], [20, С. 295-28], [27, С. 248-258].</p> <p>Типології характеру</p> <p>Класифікація типів характеру за Е. Фроммом. Статеворольові відмінності характеру. Особливості національного характеру [3, С. 200-240], [4, С. 27, 66-77; 130-212, 231-234, 254], [10, С. 576-578], [14, С. 32-33], [27, С. 305-310], [32, С. 252-253].</p>	<p>6</p> <p>9</p>

№№ теми	Назва теми	Тривалість (годин)
7	<p>Модуль 4. Уявлення про здорову особистість у психології</p> <p>Стрес та стресостійкість особистості</p> <p>Сучасні підходи до вивчення явища стресу. Фактори, що спричиняють реакцію стресу. Види стресових станів та їх характеристика. Стрес і здоров'я людини. Визначення поняття "стресостійкість". Особистісно-індивідуальні детермінанти стресостійкості. Стилі реагування на стрес та поведінки подолання. Мобілізація психофізіологічних можливостей для протистояння стресу. Оволодіння способами саморегуляції психофізіологічного стану [1, С. 59-65; 2, С. 4-6; 5, С. 499-503, 531-539; 8, С. 377-378; 10, С. 456-468; 17, С. 227-250; 18, С. 442-453, 458; 19, С. 386-408; 20, с. 250-255; 28, С. 530; 31, С. 158-258, 421-449].</p>	6
8	<p>Психологічні основи профілактики залежностей</p> <p>Сутність явища "залежності" та її прояви. Поняття "наркозалежність" та "наркотик". Чинники ризику наркоманії та алкоголізації серед підлітків і молоді. Негативні наслідки вживання наркотиків, алкоголю та тютюнопаління для здоров'я людини, її особистісного розвитку.</p> <p>Психологічні причини виникнення інтернет-залежності. Форми прояву інтернет-залежності та її діагностика. Неприятливі наслідки інтернет-залежності для психічного й психологічного здоров'я людини. Ознаки та наслідки ігрової залежності (ігроманії). Підходи та програми щодо профілактики залежностей [1, С. 238-283; 2, С. 158-175; 5, С. 849-858; 8, С. 272-273, 315; 16, С. 506-511; 17, С. 217-221; 19, С. 337-385; 28, С. 323-325; 30].</p>	9

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Ананьев В. А. Основы психологии здоровья. Книга 1. Концептуальные основы психологии здоровья / В. А. Ананьев. – СПб.: Речь, 2006. – 384 с
2. Ананьев В. А. Практикум по психологии здоровья: метод. пособие по первичной специфической и неспецифической профилактике / В. А. Ананьев. – СПб.: Речь, 2007. – 320 с.
3. Бендас Т. В. Гендерная психология: учебное пособие / Т. В. Бендас. – СПб.: Питер, 2006. – 431 с.
4. Баронин А. С. Этническая психология / А. С. Баронин. – К.: Тандем, 2000. – 264 с.
5. Варій М. Й. Загальна психологія: підручник для студ. психол. і педагог. спеціальностей / М. Й. Варій. – К.: "Центр учбової літератури". – 2007. – 968 с.
6. Гиппенрейтер Ю. Б. Введение в общую психологию: курс лекций / Ю. Б. Гиппенрейтер. – М.: "ЧеРо"; "Юрайт", – 2001. – 336 с.
7. Каменская Е. Н. Психология личности: конспект лекций / Е. Н. Каменская. – Ростов н/Д: Феникс, 2010 – 157 с.
8. Копець Л. В. Психологія особистості: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л. В. Копець. – К.: Вид. дім "Києво-Могилянська академія", 2007. – 460 с.
9. Ліфарєва Н. В. Психологія особистості: навчальний посібник / Н. В. Ліфарєва. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 240 с.

10. Маклаков А. Г. Общая психология / А. Г. Маклаков. – СПб.: Питер, 2001. – 592 с.
11. М'ясоїд П. А. Загальна психологія: навчальний посібник / П. А. М'ясоїд. – К.: Вища школа, 2001. – 487 с.
12. Немов Р. С. Психология: учеб. для студ. высш. пед. учеб. заведений: в 3 кн. Кн. 1. / Р. С. Немов. – М.: Гуманит. изд. центр "ВЛАДОС", 1999. – 688 с.
13. Палагута В. І. Психологія особистості та розвитку людини: конспект лекцій. Частина I / В. І. Палагута, І. А. Фоменко. – Дніпро: НМетАУ, 2017. – 62 с.
14. Палагута В. І. Психологія особистості та розвитку людини: конспект лекцій. Частина II / В. І. Палагута, І. А. Фоменко. – Дніпро: НМетАУ, 2020. – 64 с.
15. Педагогическая психология: учебное пособие / под ред. Л. А. Редуш, А. В. Орловой. – СПб.: Питер, 2011. – 416 с.
16. Практическая психология образования: учебное пособие / под ред. И. В. Дубровиной. – СПб.: Питер, 2006. – 592 с.
17. Психологічне забезпечення психічного і фізичного здоров'я: навчальний посібник / М. С. Корольчук, В. М. Крайнюк, А. Ф. Косенко та ін. / загальна ред. М. С. Корольчука. – К.: Фірма "ІНКОС", 2002. – 272 с.
18. Психология: учебник / под ред. А. А. Крылова. – М.: ПРОСПЕКТ, 1999. – 584 с.
19. Психология здоровья: учебник для вузов / под ред. Г. Ф. Никифорова. – СПб.: Питер, 2006. – 607 с.
20. Столяренко Л. Д. Основы психологии / Л. Д. Столяренко. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2000. – 672 с.
21. Столяренко О. Б. Психологія особистості: навчальний посібник / О. Б. Столяренко. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 280 с.
22. Слотина Т. В. Психология личности: учебное пособие / Т. В. Слотина. – СПб.: Питер, 2008. – 304 с.
23. Термінологічний словник із психології особистості та психології розвитку для студентів усіх напрямів / Укл. І. А. Фоменко. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2012. – 65 с.
24. Фоменко І. А. Вікова практична психологія: конспект лекцій. Частина 1 / І. А. Фоменко. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2007. – 56 с.
25. Шкуренко Д. А. Общая и медицинская психология: учебное пособие / Д. А. Шкуренко. – Ростов-на-Дону: "Феникс", 2002. – 352 с.
26. Яблонко В. Я. Психолого-педагогічні основи формування особистості: навчальний посібник / В. Я. Яблонко. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 220 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

27. Асмолов А. Г. Психология личности: культурно-историческое понимание развития человека / А. Г. Асмолов. – М.: Смысл: Издательский центр "Академия", 2007. – 528 с.
28. Большой психологический словарь / сост. и общ. ред. Б. Мещеряков, В. Зинченко. – СПб.: прайм-ЕВРОЗНАК, 2003. – 672 с.
29. Пахальян В. Э. Развитие и психологическое здоровье. Дошкольный и школьный возраст / В. Э. Пахальян. – СПб.: Питер, 2006. – 240 с.

30. Психология зависимости: хрестоматия / сост. К. В. Сельченко. – Минск: Харвест, 2004. – 592 с.
31. Реан А. А. Психология адаптации личности / А. А. Реан, А. Р. Кудашев, А. А. Баранов. – СПб.: Прайм-ЕВРОЗНАК, 2008. – 479 с.
32. Хьелл Л. Теории личности / Л. Хьелл, Д. Зиглер. – СПб.: Питер, 2002. – 608 с.

Укладачі:

завідувач кафедри інженерної педагогіки
професор, д. філос. н., професор

В. І. Палагута

ст. викладач кафедри інженерної педагогіки

І. А. Фоменко

Програму затверджено на засіданні НМК за напрямом 015.12

Професійна освіта (металургія)

протокол № _____ від " _____ " _____ року

Голова НМК комісії за напрямом

зав. каф. інженерної педагогіки, професор, д-р. філос. наук.

В. І. Палагута

Узгоджено:

Начальник навчального відділу:

В. Б. Пульпінський

Силлабус навчальної дисципліни "Психологія особистості"

Навчальна дисципліна	Психологія особистості
Шифр та назва спеціальності	Усі спеціальності
Назва освітньої програми	Усі програми
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Статус дисципліни	Вибіркова навчальна дисципліна циклу загальної підготовки
Обсяг дисципліни	4 кредити ЄКТС (120 г.): аудиторних – 32 г., із них – лекційних – 16 г., практичних – 16 г., самостійна робота студента – 88 г.
Терміни вивчення дисципліни	1-й курс бакалаврата, III-IV чверті.
Назва кафедри, яка викладає дисципліну	Кафедра інженерної педагогіки.
Викладачі	проф. Палагута В. І., к. 458 ст. викл. Фоменко І. А, к. 265
Контакти	Кафедра інженерної педагогіки e-mail: vivalu@ukr.net
Форма навчання	Денна, заочна, дистанційна
Тип дисципліни за навчальним планом	Вибіркова навчальна дисципліна, що вивчається за будь-якою Освітньою (Освітньо-професійною) програмою на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти.
Мова викладання	Українська
Передумови вивчення дисципліни	Немає
Мета вивчення навчальної дисципліни	Сформувати у майбутніх фахівців здатність здійснювати психологічний аналіз особистості й самоаналіз власного внутрішнього світу, що сприятиме досягненню ними особистісної й професійної зрілості, реалізації свого потенціалу, дасть можливість правильно орієнтуватися у сутності міжособистісних стосунків та організовувати ефективну взаємодію з партнерами у їх майбутній професійній діяльності та у приватному житті.
Завдання дисципліни	Збагатити студентів знаннями про природу особистості, причини її поведінки, типологічні та індивідуальні психологічні особливості людини; зорієнтувати у питаннях становлення характеру, розвитку здібностей, формування мотиваційної та емоційної сфер, збереження психічного й психологічного здоров'я.
Компетентності, формування яких забезпечує навчальна дисципліна	Здатність до самоаналізу, самовдосконалення й самоствердження. Здатність до розуміння психологічних особливостей партнерів по взаємодії й організації з ними на цій основі ефективного співробітництва. Здатність до розвитку пізнавальних, креативних здібностей. Здатність до визначення своїх життєвих цілей та стратегій їх досягнення. Здатність до адаптації та дій у нових життєвих ситуаціях. Уміння ефективно переборювати особистісні кризи й життєві труднощі. Навички щодо збереження свого здоров'я на його різних рівнях. Здатність до саморегуляції власного психофізіологічного стану.
Програмні результати дисципліни	В результаті вивчення дисципліни студент повинен знати : – основні категорії психології особистості; – вітчизняні та зарубіжні концепції, теорії, ідеї психології

	усього	в т.ч. по семестрах							
		3	4						
Самостійна робота	88	44	44						
у тому числі :	16	8	8						
- підготовка до аудиторних занять									
- підготовка до складання модульних контрольних робіт	12	6	6						
- виконання курсових проектів (робіт)									
- виконання індивідуальних завдань									
- опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	60	30	30						
Підсумковий контроль (екзамен, залік)		Д/з	Екз.						

Специфічні засоби навчання	
Навчально-методичне забезпечення	<p style="text-align: center;">ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА</p> <ol style="list-style-type: none"> Ананьев В. А. Основы психологии здоровья. Книга 1. Концептуальные основы психологии здоровья / В. А. Ананьев. – СПб.: Речь, 2006. – 384 с Ананьев В. А. Практикум по психологии здоровья: метод. пособие по первичной специфической и неспецифической профилактике / В. А. Ананьев. – СПб.: Речь, 2007. – 320 с. Бендас Т. В. Гендерная психология: учебное пособие / Т. В. Бендас. – СПб.: Питер, 2006. – 431 с. Баронин А. С. Этническая психология / А. С. Баронин. – К.: Тандем, 2000. – 264 с. Варій М. Й. Загальна психологія: підручник для студ. психол. і педагог. спеціальностей / М. Й. Варій. – К.: "Центр учбової літератури". – 2007. – 968 с. Гиппенрейтер Ю. Б. Введение в общую психологию: курс лекций / Ю. Б. Гиппенрейтер. – М.: "ЧеРо"; "Юрайт", – 2001. – 336 с. Каменская Е. Н. Психология личности: конспект лекций / Е. Н. Каменская. – Ростов н/Д: Феникс, 2010 – 157 с. Копець Л. В. Психологія особистості: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л. В. Копець. – К.: Вид. дім "Києво-Могилянська академія", 2007. – 460 с. Ліфарєва Н. В. Психологія особистості: навчальний посібник / Н. В. Ліфарєва. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 240 с. Маклаков А. Г. Общая психология / А. Г. Маклаков. – СПб.: Питер, 2001. – 592 с. М'ясоїд П. А. Загальна психологія: навчальний осібник / П. А. М'ясоїд. – К.: Вища школа, 2001. – 487 с. Немов Р. С. Психология: учеб. для студ. высш. пед. учеб. заведений: в 3 кн. Кн. 1. / Р. С. Немов. – М.: Гуманит. изд. центр "ВЛАДОС", 1999. – 688 с. Палагута В. І. Психологія особистості та розвитку людини: конспект лекцій. Частина I / В. І. Палагута, І. А. Фоменко. – Дніпро: НМетАУ, 2017. – 62 с.

14. Палагута В. І. Психологія особистості та розвитку людини: конспект лекцій. Частина II / В. І. Палагута, І. А. Фоменко. – Дніпро: НМетАУ, 2020. – 64 с.
15. Педагогическая психология: учебное пособие / под ред. Л. А. Регуш, А. В. Орловой. – СПб.: Питер, 2011. – 416 с.
16. Практическая психология образования: учебное пособие / под ред. И. В. Дубровиной. – СПб.: Питер, 2006. – 592 с.
17. Психологічне забезпечення психічного і фізичного здоров'я: навчальний посібник / М. С. Корольчук, В. М. Крайнюк, А. Ф. Косенко та ін. / загальна ред. М. С. Корольчука. – К.: Фірма "ІНКОС", 2002. – 272 с.
18. Психология: учебник / под ред. А. А. Крылова. – М.: ПРОСПЕКТ, 1999. – 584 с.
19. Психология здоровья: учебник для вузов / под ред. Г. Ф. Никифорова. – СПб.: Питер, 2006. – 607 с.
20. Столяренко Л. Д. Основы психологии / Л. Д. Столяренко. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2000. – 672 с.
21. Столяренко О. Б. Психологія особистості: навчальний посібник / О. Б. Столяренко. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 280 с.
22. Слотина Т. В. Психология личности: учебное пособие / Т. В. Слотина. – СПб.: Питер, 2008. – 304 с.
23. Термінологічний словник із психології особистості та психології розвитку для студентів усіх напрямів / Укл. І. А. Фоменко. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2012. – 65 с.
24. Фоменко І. А. Вікова практична психологія: конспект лекцій. Частина 1 / І. А. Фоменко. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2007. – 56 с.
25. Шкуренко Д. А. Общая и медицинская психология: учебное пособие / Д. А. Шкуренко. – Ростов-на-Дону: "Феникс", 2002. – 352 с.
26. Яблонко В. Я. Психолого-педагогічні основи формування особистості: навчальний посібник / В. Я. Яблонко. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 220 с.
- ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА**
27. Асмолов А. Г. Психология личности: культурно-историческое понимание развития человека / А. Г. Асмолов. – М.: Смысл: Издательский центр "Академия", 2007. – 528 с.
28. Большой психологический словарь / сост. и общ. ред. Б. Мещеряков, В. Зинченко. – СПб.: прайм-ЕВРОЗНАК, 2003. – 672 с.
29. Пахальян В. Э. Развитие и психологическое здоровье. Дошкольный и школьный возраст / В. Э. Пахальян. – СПб.: Питер, 2006. – 240 с.
30. Психология зависимости: хрестоматия / сост. К. В. Сельченков. – Минск: Харвест, 2004. – 592 с.
31. Реан А. А. Психология адаптации личности / А. А. Реан, А. Р. Кудашев, А. А. Баранов. – СПб.: Прайм-ЕВРОЗНАК, 2008. – 479 с.
32. Хьелл Л. Теории личности / Л. Хьелл, Д. Зиглер. – СПб.: Питер, 2002. – 608 с.

**Структура навчальної дисципліни
Лекційний курс – 16 годин**

№№ тем	Назва розділу/теми та її зміст	Тривалість (годин)
1	Вступ до психології особистості	2
2	Сучасні теорії особистості	2
3	Поняття про спрямованість особистості та мотивацію діяльності	2

№№ тем	Назва розділу/теми та її зміст	Тривалість (годин)
4	Мотиваційні утворення особистості та їх характеристика	2
5	Психологічна характеристика темпераменту	2
6	Природа й сутність характеру	2
7-8	Поняття психічної норми та ненормативний психічний розвиток особистості	4
	Усього	16

Семинарські заняття – 16 годин.

№№ тем	Назва семінарського заняття	Тривалість (годин)
1	Самосвідомість особистості	2
2	Психологічний самозахист особистості	2
3	Дослідження спрямованості особистості	2
4	Типи людей та локус контролю	2
5	Дослідження темпераменту	2
6	Загальна характеристика здібностей людини	2
7	Кризові стани особистості	2
8	Психічне й психологічне здоров'я студентів	2
	Усього	16

Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях – 60 годин.

№№ теми	Назва теми	Тривалість (годин)
1	Психоаналітичні теорії особистості (К.-Г. Юнг, А. Адлер)	6
2	Теорії особистості "Его-психології" (Е. Еріксон, К. Хорні, Е. Фромм)	9
3	Гуманістичний напрям в теорії особистості (К. Роджерс, Г. Олпорт, А. Маслоу).	6
4	Розвиток і формування особистості	9
5	Огляд учень про темперамент	6
6	Типології характеру	9
7	Стрес та стресостійкість особистості	6
8	Психологічні основи профілактики залежностей	9
	Усього	60

Ухвалено на засіданні кафедри інженерної педагогіки. Протокол № 2 від 10.09.2020

Завідувач кафедри

інженерної педагогіки, проф.

Палагута В. І.

Розробники syllabusу

навчальної дисципліни, проф.

Палагута В. І.

старший викладач

Фоменко І. А.